

SEN Y

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

SUMARI

*En Cambó a les Corts.—Facetes, per Montse-
rrati.—Cursos monogràfics d'alts estudis i d'inter-
canvi, Curs Eugeni d'Ors.—Notes d'art, per F. V.
Publicacions.—Notes ciutadanes.*

Donatiu de l'Ajuntament

N° 9273.

ANY I NÚM. V.

OLOT, 1 D'AGOST DE 1919

SERVEI DE PUBLICACIONS DE «SENY»

Publicacions periòdiques recomenables

La Veu de Catalunya, diari. Subscripció trimestral, 6 ptes.

D'ací d'allà, Magazine mensual. Subscripció anual, 14 ptes.

Economia i Finances, revista quincenal. Subscripció anual, 9 ptes.

Agricultura, revista quincenal. Subscripció anual, 9 ptes.

Gasetta Catalana d'art dramàtic, revista mensual. Subscripció trimestral, 1'50 ptes.

Catalunya marítima, revista desenal. Subscripció anual, 10 pessetes.

La Revista, quaderns de publicació quinzenal. Subscripció trimestral, 2'50 ptes.

Quaderns d'Estudi, revista mensual de octubre a juny, o siguin 9 números a l'any. Subscripció anual, 8 ptes.

Biblioteca literaria de la «Editorial Catalana S. A.»

Preu, 2 ptes. volum, Subscripció anual (un volum mensual), 22 ptes,

Virgili: Eneida, traducció de Mossèn Llorenç Riber (dos volums).

Dickens: Una cançó nadalenca, Traducció de Josep Carner.

Mark Twain: L'elefant blanc, robat, traducció de Josep Carner.

Andersen: Contes, traduïts per J. d'Albafort, il·lustracions de Torné Esquiús.

Mark Twain: Les aventures de Tom Sawyer, traducció de Josep Carner.

Edgar A Poe: Els assassinats del carrer Morgue, traducció de Carles Riba.

Shakespeare: Coriolà, traducció de Magí Morera i Galícia.

Gæthe: Herman i Dorotea, traducció de J. Lleonat.

Carles Soldevila: L'abrandament, novel·la.

George Elliot: Silas Marner, traducció de Josep Carner.

Erckmann Chatrián: L'amic Fritz, traducció de Joan Sitjar

Molière: El burgès gentilhome, traducció de Josep Carner

S E N Y

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

ANY I. NUM. V.

OLOT, 1 D'AGOST DE 1919

EN CAMBÓ A LES CORTS

El Nacionalisme triomfa perquè és un moviment sincer.

Amb l'arma sola de la raó, els nostres intel·ligents capdevaners, talment com amb el só de les trompetes els jueus davant les muralles de Jericó, fan caure les muralles, darrera les quals s'emparava el centralisme.

La tàctica victoriosa del nacionalisme rau en la freqüència de cercar el millor en tota cosa, i en la virginitat de son esguard davant de tots els problemes.

Esguard verge, desconexedor dels apriorismes que havien damnat a esterilitat totes les escoles polítiques de la Espanya.

Esguard verge que s'impresiona i capacita dels problemes d'una manera global i exacte, lluny de les minucies detallistes i de les superficialitats de *dilettanti*, amb un seny genuí de nostra raça.

Esguard verge, que obira clarament els camins de l'avenir, escruta els seus recolzes albira l'horitzó amb una claredat i un optimisme inèdits en terres d'Ibèria.

Vegis les intervencions últimes del *leader* de Catalunya Sr. Cambó, en la Cambra de Diputats, com donen la sensació que acabem de transcriure.

En mig de la manca absoluta de patriotisme de les colles centralistes, que no mostren altres aspiracions que destroçar-se *oratoriament* unes a altres, i destroçar i perdre *definitivament* el temps en quimèriques escames, vibrants defenses i escàndols dignes d'espectadors tauròfils, cercant desviar debats vitals en defenses particulars interessades i vanes, En Cambó és l'únic que parla per dir algom definitiu, algom que va de

dret a la solució de conflictes, o a evitar els que en el dia de demà podrien perturbar-nos.

El seu seny català i la seva catalana sinceritat repugnen de barrejar-se en l'aiguamoll de les baixeses de nostra política, de la *charca pestilente* que en altre temps en Maura amb olímpic desdeny malparlava i are, ofegat dins ella, ni tant sols esmenta; però sempre que es fa precís la veu de Catalunya, per sa paraula, representa la màxima idealitat del parlament espanyol, enlaira els debats, alligona als mals patriotes de la Espanya del Centre amb ses argumentacions sinceres i contundents i els ensenya l'únic camí de la salvació de Espanya; el camí del treball, el camí de la sinceritat, el camí del sacerdoci de la política, l'allunyament de la vacuitat i de la inanitat que perpetuament dominen en el nostre govern. En una paraula: el camí de Catalunya.

FACETES

EL COET IRONIC

Ara es nit—o les nits d'argent a Barcelona!—I jo estic escrivint davall ma pantalla color maduixa. Es dolç a l'esguard el contrast de l'aire vermell de la cambra amb l'aire d'argent del carrer.

De sobte garfeix la nit quieta un só agut i breu, talment un tret. I de seguida apareix en mon cervell un retol que diu *crim social* amb els mateixos caràcters d'impremta en que ho llegeixo al diari cada dematí.

El tret sona encara dues, tres, deu vegades seguides. I jo em sento amarat de totes les horrors d'un tiroteig... social, també.

—Falleix pressentiment!—

No puc més i ixo al balcó esbatenat gotejant concòrdia en el precís moment que un coet brotat de la torratxa d'enfront corona ironicament sa trajectoria triomfal amb una contundent paraula de browing...

Hom festejava, aquella nit, l'adveniment de la Pau.

LA VIRTUT DE LA INDEPENDENCIA.

Sobre tota virtut reservem intacta la virtut de la independència. Però no una escaducera i aparent independència—l'infantil obrar sistemàticament a l'inrevés del proïsme—, sinó una vívida independència espiritual.

Si no servem aquesta virtut, que restarà de nosaltres?

Sospitar, pressentir, constatar finalment la pròpia consonància amb un altre esperit, és potser ja un perill de dependència. Però és que la nostra independència espiritual romandrà així mateix intacta si sabem dependre.

Copsem aqueix ritme d'altri que sentim concordar amb el nostre i portem en el nostre clos la harmonia pressentida que així pervindrà ben nostra. Altrament, el pròisme bastint dintre seu aquesta mateixa harmonia engendrarà la seva harmonia distinta de aquella.

I mai dubtem que alló que és personal o personalitzat té una valor certa.

MONTSERRATI

CURSOS MONOGRAFICS D'ALTS ESTUDIS I D'INTERCANVI

Curs Eugeni d'Ors

En aquest curs es pretenia no donar una resposta empírica als arguments de Zenon d'Elea contra l'existència del moviment, sinó una resposta en el terreny mateix de la racionalitat pura d'on eren també posades les apories. Així resta ja exclosa com a no vàlida la resposta que hi feu Diògenes el Cínic.

El professor en una exposició crítica del desenrotllament del pensament matemàtic a Grècia, demostrà que a Grècia no es donà fins tard el pensament racional pur, i que el pensament dels eleates hi constituí una excepció.

Insistí el professor en què calia no oblidar la desconfiança que cal tenir en la fama de poca honestat intel·lectual d'eleates i sofistes, que ens arriba a través de la caricatura socràtica. Compara aquest descrèdit amb el dels antics escolàstics els quals han tinguda la moderna vindicació de P. Duhem.

Feu el professor un anàlisi crític del text de les apories i comentaris a les diverses interpretacions que s'han donat d'elles a través de la història de la filosofia.

No és, tal vegada, de Zenon l'aporia anomenada «dels grans de mill» desenrotllada en els comentaris de Simplicí en forma de diàleg entre Zenon i Protàgoras. Altrament troba aquesta aporia, una solució psicològica.

Les apories donades contra l'existència del moviment atribuïdes a Zenon d'Elea són quatre: l'anomenada de la dicotomia, la d'Aquiles i la tortuga, la de la sageta i la de l'estadi. Se n'ha conservat el text poc o molt fidelment en les obres d'Aristòtil. La darrera aporia, la de l'estadi, és la més obscura exagèticament. El professor donà d'ella una resposta racional sense recórrer a cap més element que a les clàssiques nocions espacials. Són la de la dicotomia, la d'Aquiles i la tortuga i la de la sageta que persistirien com a veres apories.

L'argument de la dicotomia nega que el moviment sigui racionalment explicable, imaginant un mòbil movent-se envers un punt des d'una distància infinita de composició.

L'argument d'Aquiles i la tortuga posa com a il·lusori que Aquiles «dels peus lleugers», pugui aconseguir mai en una cursa una lenta tortuga. En efecte; quan Aquiles arriba al punt de partida de la tortuga, ja aquesta és un poc més avant; i aquest cas va repetint-se indefinidament. El text atribuït a Zenon és abstracte. Aquiles no apareix sinó en la transcripció aristotèlica, i la tortuga en el comentari de Simplicí.

El professor féu la crítica de les diverses interpretacions donades a aquestes apories per Noel Brochard, etc., i de la explicació matemàtica que dona de la darrera Ueberweg en el seu sistema de lògica.

L'aporia de la sageta suposa que una sageta en moviment ocupa en cada instant un espai igual a ella i aquesta localització vol dir que en cada instant la sageta és immòbil. El professor feu una crítica de l'explicació donada per Aristòtil sobre aquesta aporia i de les interpretacions donades per Renouvier, Hamelin, Lachelier, Zeller, etc.

El professor exposà les respostes donades als arguments de Zenon de Elea a través de la història de la filosofia. Les d'Aristòtil primer, donades en diversos llocs de la seva enciclopèdia. Les de Pierre Bayle, molt pròpies de l'autor i de la seva època, en son «Dictionnaire Historique et Critique», on després d'exposar les apories es complau equívocament en només discutir-les, en atacar-ne la crítica aristotèlica, en suscitar encara nous reforçaments de la doctrina de Zenon, en avenir-se, en canvi, a seguir l'opinió comú de l'existència del moviment, i en suggerir, a l'últim que en l'ordre religiós les apories podrien portar a reflexions anàloges a les de Nicole a propòsit de la divisibilitat fins l'infinit. La resposta de Stuard Mill partint de què no hi ha necessitat d'entrar en discussió metafísica en la qüestió de la divisibilitat infinita de l'espai, és impròpia tota vegada que

ara o mai es tracta d'una qüestió purament metafísica. Les respostes de James aleguen la intuïció, el fet, l'empíria contra els raonaments més estrictament lògics. Els comentaris de Bergson mantenen les apories de Zenon girant-les a favor de la filosofia bergsoniana.

Per últim el professor proposà una solució a la qüestió metafísica que posen les apories de Zenon d'Elea.

Potser la ciència sola no donaria mai raó d'una qüestió metafísica com la de resoldre les apories de Zenon. Pot ser la filosofia sola romanària com des del primer dia sense trobar la solució. Però si són considerades ciència i filosofia com a ordres de coneixença que no es diferencien sinó de grau, donada l'activitat espiritual com a única, tal vegada és possible una resposta vàlida.

El professor exposà la formació de les diverses teories sobre el principi de relativitat en la física moderna; l'observació d'una paradoxa en la constatació experimental del fenomen de l'aberració, l'experiment de Michelson; les teories d'Einstein en les quals el temps local era considerat en sistemes independents, sense més punt de referència que la velocitat de la llum; les teories de Lorenz, en les quals l'èter fixe servia d'element general de referència; i les concepcions de l'espai-temps de Minkowski. La ciència havia considerat fins a aquestes últimes com separades les dues nocions, de temps i d'espai. Segons Minkowski els esdeveniments passen com a través d'una sèrie d'incidències entre línies d'espai i de temps, que representa en un diagrama on la sèrie d'incidències de la línia d'espai i les de temps dona una «línia d'univers» en la noció de la qual les dues nocions, la de temps i la d'espai, vénen a fondre's en una. Minkowski dona una definició d'espai en funció del temps i a la inversa. El temps ve definit com un conjunt d'esdeveniments en un lloc d'espai. I l'espai com el conjunt d'esdeveniments en un instant del temps. I la definició d'esdeveniment, com a incidència entre les línies de temps i d'espai.

Substituïda en el món metafísic la concepció geomètrica de l'espai per aquesta concepció provinent de la física, tal vegada es resoldrien lògicament els arguments de Zenon. Segons aquesta concepció metafísica una distància entre dos punts conté un nombre exhaurible de punts o d'esdeveniments que fa possible que un mòbil arribi a una distància donada i que Aquiles pugui aconseguir la tortuga. Les apories de Zenon es basaven en la noció d'espai geomètric infinitament divisible, i en la separació de les nocions de temps i d'espai.

El professor féu una detinguda exposició de les diverses doctrines dels filòsops que han sostingut d'alguna manera la tesi finitista del mon, les del leibnitzia Boscowich, de Rencuvier, Evellin i Duhring.

Acabà el curs el professor inscrivint aquest esforç per resoldre unes qüestions que donaven una concepció irracional del món, en la tendència que ja, en ordre de coses diferent, era trobada en la seva obra; en la tendència que intentava llevar prestigi a certs elements de racionalitat impura, a certes concepcions romàntiques com són, per exemple, les d'espontaneïtat i ambient; en suma, a totes aquelles coses que portaven a una excessiva blanesa en estètica i en moral, i que estaven en prestigi quasi popular a darreries del segle XIX.

NOTES D'ART

L'EXPOSICIÓ AL PALAU DE BELLES ARTS.—La sala que sobresurt en novetat enguany, és la destinada a la societat de pintors anomenada «Courbet». L'interés col·lectiu d'aquesta sala és real i potent.

DOMINGO.—Cal mentar la seva pintura, la qual, encare que fallida en el sentit de punxant estilet, no's pot negar que és la representació d'un excelent pintor. Aquesta volta és del tot reaccionari; va a un romanticisme realista subjectiu, una mica renyit amb la idea de plasticitat, en la qual cosa jo hi veig la exteriorització d'un estat d'ànim més que no la voluntat de plasmar: traspasa la idea pictòrica.

Aquest pintor és En Domingo i la pintura aquell «Noi malalt».

MIRÓ.—Aquest pintor està més aprop de la idea plàstica pura, però s'allunya ara de la idea pictòrica. Tot aixó sens fer esment de les maneres orientalistes que no treuen ni posen valor a l'excel·lent pintor Miró.

OBIOLS.—La psicologia és excel·lent en les seves pintures, però més excel·lent en els dibuixos. L'Obiols és d'un natural clàssic, i per tant, la seva obra es troba de ple dins la idea de plasticitat, per bé que la idea pictòrica no hi és resolta.

ESPINAL.—La pintura d'ell, és bona en allò que atany a ésser simplement pintura. L'Espinal és home per no deixar-se dur per la presentació d'escoles; cal que sigui ell mateix.

TORRES GARCIA.—Torres Garcia és l'home intel·ligent i personal malgrat de tot. Aquesta personalitat no és torçada en ell, a pesar del seu esforç constant per al canvi de pensar i sentir.

BENET.—Completament dins la idea pictòrica intel·ligent. L'esforç d'En Benet és gran: aquest pintor havia estat clos completament dins un manierisme banal, i avui pot ésser comptat entre els bons. Alló que pot un esforç intel·ligent!

RICART.—En Ricart és l'home de la mà destra i de l'acudit en l'expressió de les coses representades, lluny però, de la idea plàstica i més encare de la idea pictòrica.

F. V.

PUBLICACIONS

DISCURSO DEL METODO Y MEDITACIONES METAFISICAS DE DESCARTES.—Traducidos y explicados en un prólogo por *Manuel G. Morente*.—Colección Granada.—Manuel G. Morente, l'excel·lent expositor de la filosofia kantiana, acaba de publicar en la «Colección Granada» una conscienciosa versió del Discurs del mètode i de les Meditacions metafísiques de Descartes, precedides d'una explicació precisa i elegant. Amb aquest llibre i amb l'exposició de la filosofia de Kant, dona el senyor Morente dugues obres de alta filosofia, rigorosament tècniques, i que a la vegada poden fecundament servir d'iniciació filosòfica. En l'estil senzill i correcte del senyor Morente, la llengua espanyola s'enriqueix literàriament amb el lèxic filosòfic de Kant i de Descartes.

LA CATALUNYA PINTORESCA.—Il·lustracions de *Xavier Nogués*, comentades per *Francesc Pujols*.—Van

ja publicats dos fascicles d'aquesta, la més expressiva, de les obres de l'humorista Xavier Nogués.

Encara que no ho sembli, l'admiració pels figurots d'En Nogués, és molt general: hem vist el burgès més burgès riure estrepitosament davant de *l'ase d'en Mora* que s'enamora d'un gramofon atrotinat.

Amb tot i això, des del «Glosari» ha estat proclamada «la guerra santa» a aquests figurots, o millor, a sos espectres, «que potser no campen físicament sobre la terra de Catalunya, però campen en l'interior de cada català».

Nosaltres, com a catalans, contemplant les exquisides il·lustracions d'en Nogués i llegint els deliciosos comentaris d'en Pujols no ens hem pas vist amb cor de declarar una guerra a mort, al nostre figurot respectiu: solament ens hem pogut comprometre a suministrar-li una bona dosi de cloroform i barrar-li tota eixida al defora.—R.V.C.

SOCIALISME ESPIRITUAL.—*Ramon Rucabado.*—Editorial Catalana.—La síntesi, de l'interessant follet de *R. Rucabado*, es desenrotlla així: El desequilibri actual es inadmissible: cal remeiar-lo. Això imposa una renovació, recordant però que el sistema econòmic actual conté quelcom d'humà i respectable que caldria conservar.

Element de renovació: reconeixement de les necessitats obreres i del dret d'associació de l'obrer, associacions patronals: harmonia d'unes i altres associacions: contribució de tothom a formar un Poder públic amb veritable autoritat social per a fer prevaldre drets i exigir el compliment de deures: depuració dels costums, públics i privats: reforma individual: tendència a l'extenció de la propietat individual: anorreament de la força com mitjà per a fer prevaldre una esfera sobre l'altre i acostament a la unitat moral; iniciament de la expansió espiritualista a totes ses formes: llibertat d'iniciativa, d'emulació i competència i intensificació

de la col·locació professional: retorn a la tradició europea d'organització social a base de fer participar del poder polític o al menys de l'administratiu a tots els treballadors: intervenció, assenyada de les autoritats aclesiàstiques quan convingui intensificació de la educació religiosa aproximació a la família obrera de les dones de les classes directores; llanguiment i abandó del arbitrarisme per uns i altres: purificació i dignificació de la Premsa: llibertat de la llengua i de l'esperit patri, autonomia de la legislació social de la nostra terra i autonomia de la ensenyança.

LLIBRES REBUTS

JOSEP M.^a DE SEGARRA.—*Paulina Buxareu.* Novel·la.

JOSEP GALÍ.—*Aritmètica i geometria. Curs mitjà.*

JOAQUIM RUYRA.—*La Parada* Editorial Catalana.

NOTES CIUTADANES

En la vetlla del dimarts de la setmana passada els concorrents al Firal restaren extraordinàriament sorpresos de veure com novament l'autoritat militar—al·legant una imaginària disposició de la gubernativa—interrompé la execució de la sardana «Himne Català».

Aqueix fet inesperat provocà un natural moviment de protesta en el, casualment nombrosíssim, públic que el presencià: protesta civil i justa a la que hom respongué amb el mateix procediment d'un mes i mig enrera.

I mentre tot això devenia aparegué en sec un piquet d'infanteria, totalment equipat i amb ordres inconegudes.

Es degué exclusivament a la ciutadania i serenitat del poble olotí que els fets no's compliquessin.

No obstant i això ens cal ara protestar energicament del que tot això representa.

Aqueixa intervenció de l'autoritat militar en un afer que, d'ésser delictiu, és de l'exclusiva incumbència de l'autoritat civil no pot trobar apoi en ningú.

Això, d'ésser delictiu l'acte. Que de no ésser-ho—de quant ensà impideix la Constitució executà la *sardana dels segadors*?—representa demés un evident menyspreu envers l'exèrcit de part d'aquell que el posa al servei d'una passioneta personal, sense tenir cap dret per fer-ho.

I és de doldre que en dies com aquests, en que tots hauríem de posar al màxim esforç individual en resoldre els conflictes que amenaçen seriament la vida industrial d'Olot, apassionaments passats de moda molestin, més que res, el naturalment pacífic poble olotí.

I advertim que, no solament amb aqueixos mitjans s'assolirà un objecte diametralment oposat al pretès, sino que—i ho diem amb un deix de recança—el que s'assolirà principalment és el descrèdit de la institució amb que amb tanta de banalitat hom juga.

LA VAGA.—De temps llarc que estem sota aquest problema social que manté paralizada la nostra indústria. La situació ve fent-se difícil.

Nosaltres, alliberats de prejudicis per a judicar, per a sentir els problemes socials, sense voler emetre el nostre parer sobre el fonament d'aquest conflicte volem judicar en canvi el procediment que han seguit les tramitacions de solució que fins ara no han reeixit, puix creiem que dintre la vida ciutadana res ha d'escapar-se a les normes de la ciutadania.

Totlhom sab com li havia arribat a una fórmula conciliadora i com se nega a firmar-la el representant dels obrers i com negà al Batlle l'autoritat arbitral que li havia estat concedida. Aixó, sigui qui sigui que ho faci, mereix la nostra protesta, en defensa de la mellor de les causes, la noblesa del esperit. Fiar en una mentida per habil que siga, és cosa que no dignifica mai una causa.

Havent obtingut mellores tant notables, fa estrany no s'hagi acceptat pels obrers la solució. Precisa retornar a les bases anteriors i per mitjà de la nova comissió municipal a qui s'ha encarregat aqueix assumpte, reprendre les negociacions, tenint en compte que no deuen intervenir en aquest assumpte les qüestions d'amor propi ni les petites mires egoistes, si es cerca llealment l'acabament del conflicte, com per humanitat deuria desitjar-se.

OFICINA I LABORATORI DE FARMACIA

DE ANTON BOLÓS I VAYREDA

SERVEI ESCRUPULÓS I CIENTIFIC
MEDICAMENTS PURS GARANTITS
MODERNS APARELLS DE LABORATORI
ESPECIFICS; INJECTABLES; OXIGEN; ANALISIS

S. RAFEL n.º 28

TELEFON n.º 40

**Terrens per a vendre
o acensar**

situats al millor punt urbanitzat
del Pla de Llacs

Raó Carrer de la Proa 16, 1er.

YOGHOURT

Se serveix a domicili

Per encàrrecs:

CELLER OLOTÍ

Passeig de Blay, 52